

Давидченко І. Д.

ORCID 0000-0002-3461-6255

Кандидат педагогічних наук,
керівник навчального відділу; викладач кафедри української лінгвістики,
літератури та методики навчання Комунального закладу «Харківська
гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
(м. Харків, Україна) E-mail: davidchenkoid@ukr.net

НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розглядаються науково-методичні підходи щодо формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти. Для студентів закладів вищої освіти, які вже засвоїли в міру своїх особистісних якостей системні лінгвістичні знання й виробили навички практичної грамотності, великого значення набуває вивчення лінгвокультурології. Лінгвокультурологія вивчає фіксацію в мові, етнотекстах і дискурсивній практиці духовної й матеріальної культури народу, тобто культурно значущої інформації збережених у колективній пам'яті народу символічних способів матеріального й духовного усвідомлення світу певним етносом, відтворених у його ідеях, схемах мислення й поведінки, системі етичних й естетичних цінностей, нормах, звичаях, обрядах, міфах, віруваннях, забобонах, побуті.

Мета статті. За кожного із обраних нами теоретико-методологічних підходів розкривається певна специфіка досліджуваного процесу, але тільки їх комплексне взаємодоповнювальне здійснення дає загальне уявлення про цей феномен.

Методологія базується на загальних принципах філософії, базових сучасних положеннях педагогічної науки, психології і відображає взаємозв'язок методологічних підходів до вивчення процесу організації освітнього процесу.

Наукова новизна. Комплексне здійснення системно-діяльнісного, компетентнісного й культурологічного підходів сприяє забезпеченню аналізу формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти як освітнього процесу, що характеризується поліфункціональністю й відповідного основним тенденціям міжкультурної парадигми освіти, до яких ми віднесли: трансляцію нормативно-ціннісного й культурного досвіду, створення бази для становлення культурних форм самовизначення й комунікативних норм самореалізації особистості здобувачів вищої освіти; забезпечення культурно-мовної ідентифікації та становлення бікультурної особистості.

Висновки. У процесі навчання української мови необхідно сформуванню вміння не тільки спілкуватися українською мовою, а й виробити вміння характеризувати феномен української культури, історію її розвитку, місце в системі світової культури, поцінувати досягнення культури на основі знання історичного контексту їх створення, бути спроможним до діалогу культур, уміти висловлювати й обґрунтовувати власну позицію до питань, що стосуються ціннісного ставлення до історичної минушини, або по-іншому виробити комунікативну компетентність.

Ключові слова: лінгвокультурологічна компетентність, здобувачі вищої освіти, науково-методичні підходи, системно-діяльнісний підхід, компетентнісний підхід, культурологічний підхід.

Постановка проблеми. Завданням педагогічного закладу вищої освіти є формування особистості здобувача вищої освіти як суб'єкта освітнього процесу та його всебічна підготовка до безперервного процесу освіти, саморозвитку та самовдосконалення.

Найважливішим пріоритетом у вихованні молодого покоління на сучасному етапі, на нашу думку, є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації; передача молодому поколінню соціокультурного досвіду, багатства духовної культури народу, що має стати основою формування особистісних рис громадянина України: національної самосвідомості, розвиненої духовності, моральної культури. Тож проблема формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти набуває загальнодержавного значення, оскільки йдеться про збереження й примноження соціально-духовних багатств суспільства [7].

Актуальність статті. Феномен «лінгвокультурологічна компетентність» є складним і багатоаспектним явищем у системі життєдіяльності людини, її соціалізації, освіті, навчанні, вихованні.

Для студентів закладів вищої освіти, які вже засвоїли в міру своїх особистісних якостей системні лінгвістичні знання й виробили навички практичної грамотності, великого значення набуває вивчення лінгвокультурології. Лінгвокультурологія вивчає фіксацію в мові, етнотекстах і дискурсивній практиці духовної й матеріальної культури народу, тобто культурно значущої інформації збережених у колективній пам'яті народу символічних способів матеріального й духовного усвідомлення світу певним етносом, відтворених у його ідеях, схемах мислення й поведінки, системі етичних й естетичних цінностей, нормах, звичаях, обрядах, міфах, віруваннях, забобонах, побуті. Можна знати правила й систему української мови, але не вміти застосовувати ці знання на практиці. Можна читати серйозні книжки, але не сприймати їх глибинного змісту. У таких випадках ми спостерігаємо нерозвиненість не тільки комунікативної та інших суміжних компетентностей, а й нерозвиненість мовної особистості, яка не здатна сприйняти прочитане, зануритися в його зміст. Мовна, лінгвістична, мовленнєва й лінгвокультурологічна компетентності нерозривно пов'язані у комунікативному акті будь-якого рівня й не існують ізольовано.

Отже, в процесі навчання української мови необхідно сформулювати вміння не тільки спілкуватися українською мовою, а й виробити вміння характеризувати феномен української культури, історію її розвитку, місце в системі світової культури, поцінювати досягнення культури на основі знання історичного контексту їх створення, бути спроможним до діалогу культур, уміти висловлювати й обґрунтовувати власну позицію до питань, що стосуються ціннісного ставлення до історичної минувшини, або по-іншому виробити комунікативну компетентність.

Із нашого погляду сьогоднішній пошук шляхів ефективної підготовки студентів у системі вищої освіти ведеться з позицій системного, компетентісного, особистісно-діяльнісного, технологічного, міжкультурного підходів тощо. Для нашого дослідження як теоретико-методологічне підґрунтя були обрані системно-діяльнісний (загальнонаукова основа), компетентісний (теоретико-методологічна стратегія) і культурологічний (практико орієнтована тактика) підходи.

Мета статті. За кожним із обраних нами теоретико-методологічних підходів розкривається певна специфіка досліджуваного процесу, але тільки їх комплексне взаємодоповнювальне здійснення дає загальне уявлення про цей феномен.

Методологія базується на загальних принципах філософії, базових сучасних положеннях педагогічної науки, психології і відображає взаємозв'язок методологічних підходів до вивчення процесу організації освітнього процесу.

Наукова новизна. Комплексне здійснення системно-діяльнісного, компетентісного й культурологічного підходів сприяє забезпеченню аналізу формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти як освітнього процесу, що характеризується поліфункціональністю й відповідним основним тенденціям міжкультурної парадигми освіти, до яких ми віднесли: трансляцію нормативно-ціннісного й культурного досвіду, створення бази для становлення культурних форм самовизначення й комунікативних норм самореалізації особистості здобувачів вищої освіти; забезпечення культурно-мовної ідентифікації та становлення бікультурної особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-методичні підходи (системно-діяльнісний, компетентісний й культурологічний) розглядали такі науковці, як І. Беха [1], Г. Беленької [2], Н. Бібік [3], А. Богуш [4], Л. Городецька [6], Є. Зінов'єва [8], О. Іонова [9], В. Маслова [10], О. Савченко [11] та інші.

Результати дослідження. Комплексне здійснення системно-діяльнісного, компетентісного й культурологічного підходів сприяє забезпеченню аналізу формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти як освітнього процесу, що характеризується поліфункціональністю й відповідним основним тенденціям міжкультурної парадигми освіти, до яких ми віднесли: трансляцію нормативно-ціннісного й культурного досвіду, створення бази для становлення культурних форм самовизначення й комунікативних норм самореалізації особистості здобувачів вищої освіти; забезпечення культурно-мовної ідентифікації та становлення бікультурної особистості.

Із позицій методології загальнонаукового рівня ми обрали системно-діяльнісний підхід, завдяки здійсненню якого забезпечуємо комплексне вивчення проблеми формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти і дає можливість розглядати цей процес як педагогічну систему й систематизовану діяльність суб'єктів лінгвокультурологічної підготовки.

Стосовно проблеми формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти основні положення системно-діяльнісного підходу можуть бути представлені в такій спосіб:

- 1) лінгвокультурологічна компетентність здобувачів вищої освіти розглядається як системна інтегративна якість;
- 2) процес формування лінгвокультурологічної компетентності є підсистемою професійної підготовки у вищій освіті, що дає можливість здійснювати його реалізацію з урахуванням загальнодидактичних принципів професійної педагогіки;
- 3) формуванням лінгвокультурологічної компетентності як педагогічною системою охоплюються структурні та функціональні компоненти й характеризуються внутрішньосистемною діалогічністю;
- 4) ефективність цього процесу залежить від організації системних впливів щодо підготовки студентів до здійснення професійної діяльності та створення спеціальних педагогічних умов.

Перевагою такого підходу є те, що він органічно поєднується з різними сучасними освітніми технологіями.

Ураховуючи вищезазначене, під системно-діяльнісним підходом ми розуміємо принципову орієнтацію дослідження, якого передбачається вивчення об'єкта як системи, характеристики якої мають діяльнісної природи. Із точки зору цього підходу ми розглядаємо формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти як педагогічну систему діяльності викладача та студентів, чим забезпечується становлення в них нового виду професійної компетентності – лінгвокультурологічної.

Визначаючи загальні методологічні посилання для створення технології формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти за системно-діяльнісного підходу не враховується сутнісних характеристик лінгвокультурологічної взаємодії суб'єктів досліджуваного освітнього процесу в змістовому й методико-технологічному плані. Уважаємо, що для більш повного й усебічного дослідження проблеми необхідно розглянути компетентісний підхід.

У нашому дослідженні компетентісний підхід розглядається як теоретико-методологічна стратегія, що розуміється нами як орієнтація дослідження на уявлення сукупності узагальнених наукових положень із проблеми, характеристика різних напрямів її дослідження й організації теоретичної та практичної діяльності.

Головною ознакою здійснення компетентісного підходу, його відмінною особливістю в реалізації освітнього процесу вивчення історії української мови є відхід від технологій трансляції знань до активних технологій, орієнтованих на продуктивний творчий процес, процесуальна спрямованість навчання й виховання, мотиваційний аспект, інтегрованість характеристик якостей особистості, що формуються у процесі професійної підготовки.

Дослідженням проблеми формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти із позиції компетентісного підходу передбачається аналіз основних ідей:

1) лінгвокультурологічною компетентністю здобувачів вищої освіти об'єднуються інтелектуальна і навчальна складові освіти;

2) поняття лінгвокультурологічної компетентності включає не тільки інваріантні компоненти будь-якої компетентності (готовність до цілепокладання, оцінювання, дії, рефлексії), когнітивну й операційно-технологічну складові, а також мотиваційну, етичну, соціальну й поведінкову;

3) лінгвокультурологічна компетентність означає спроможність мобілізувати здобуті знання, уміння, досвід і способи поведінки конкретній професійній ситуації, діяльності;

4) у поняття «лінгвокультурологічна компетентність» закладена ідеологія інтерпретації змісту освіти, що формується «від результату» («стандарт на виході»);

5) поняття «лінгвокультурологічна компетентність здобувачів вищої освіти» є поняттям процесуальним, тобто вона як виявляється, так і формує потенціал, який виявляється ситуативно, отже, може бути покладений в основу оцінювання лише відстрочені результати навчання.

Уважаємо, що за компетентісного підходу виникає можливість розглядати лінгвокультурологічну компетентність здобувачів вищої освіти як найважливіший результат професійної педагогічної освіти й ураховувати її здатність «пронизувати» зміст усіх навчальних дисциплін (як загальнонавчальних так і професійних, і спеціальних), і навчатись на всіх рівнях професійної підготовки.

У нашому дослідженні культурологічний підхід є практико орієнтованою тактикою, здатною забезпечити виявлення на підставі сукупного наукового досвіду практичних аспектів розв'язання поставленої проблеми, методологія якого пов'язана з принципом культуровідповідності, тобто тісного зв'язку освіти й культури: у педагогіці як частині культури головним завданням є прилучення дитини до культурної спадщини соціуму й залучення до культурного середовища, а головна ідея освіти з позицій культурутворювальної функції полягає у виконанні місії виховання людини культури, а відтак – у збереженні, відродженні й подальшому розвитку самої культури. Глибинні зв'язки й залежності, закономірні взаємодії та внутрішня єдність освіти й культури, спрямованість освітньої діяльності на людину як суб'єкт культури, усвідомлення пріоритетності культуротворчих функцій освіти, орієнтація на цілісний розвиток особистісної культури здобувачів вищої освіти і є втілення культурологічного підходу.

За культурологічного підходу можливо розглянути пізнавальні процеси студентів, послаючись на діалогізму свідомості в контексті мови, культури й культурно-мовної особистості та спиратися на такі принципи:

1) когнітивна спрямованість навчання (вивчення української мови сприяє пізнанню другої культурної реальності, культурних традицій, специфічного вербального спілкування, а когнітивний аспект сприяє розкриттю й пізнанню реальної культури та формуванню «картини світу», у якій присутній сам носій мови);

2) особистісно-діялісна спрямованість навчання (організація мовленнєвої діяльності та формування різних дій мають здійснюватися з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей студента, чим визначається його ціннісна унікальна особистість, залучена до певних відносин із іншими людьми, при цьому відбуваються дії, що сприяють формуванню культурного фону й «культурного модусу поведінки культурно-мовної особистості»);

3) контрастивна спрямованість (порівняння української культури з іншомовною культурою здійснюється з урахуванням розгляду об'єкта зіставлення як культурного фону з культурно-зумовленими нормативами та сценаріями);

4) ситуативне моделювання (ситуації розглядаються як моделі мовної практики й соціального конструкту, у яких конкретно виокремлені зміст лінгвістичного, культурологічного та соціологічного аспектів, при цьому функціональна модель ситуації створюється в культурі та служить конкретній меті виходу в міжкультурне спілкування);

5) міжпредметна й міжаспектна координація (координація культурно-мовної прагматики й міжкультурної герменевтики реалізується на змістово-інформаційному й операційно-діяльнісному рівнях);

6) аксіологічно-ціннісна орієнтованість (визначення загальнолюдських цінностей та їх пріоритетів здійснюється в предметній і суб'єктивній сферах).

Отже, за культурологічного підходу як практико-орієнтованою тактикою дослідження проблеми формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти виникають широкі дослідницькі можливості, тому що за такого підходу можливо розглянути мову як різновид когнітивного процесу, а компетентність – як спроможність генерувати акти свідомості; позиціонувати міжкультурну

комунікацію як основу для відповідного освітнього процесу; інтерпретувати процеси пізнання, ґрунтуючись на діалозі мови й культури; здійснювати вивчення культури в мовному процесі, у якому мова виконує культурно-прагматичну функцію, а культурні знання передаються автентичною культурно-мовною особистістю.

Висновки. У процесі нашого дослідження ми дійшли висновку, що комплексне здійснення системно-діяльнісного, компетентнісного й культурологічного підходів сприяє забезпеченню аналізу формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти як освітнього процесу, що характеризується поліфункціональністю й відповідає основним тенденціям міжкультурної парадигми освіти, до яких ми віднесли: трансляцію нормативно-ціннісного й культурного досвіду, створення бази для становлення культурних форм самовизначення й комунікативних норм самореалізації особистості студентів, забезпечення культурно-мовної ідентифікації та становлення бікультурної особистості.

Отже, за кожного із обраних нами теоретико-методологічних підходів розкривається певна специфіка досліджуваного процесу, але тільки їх комплексне взаємодоповнювальне здійснення дає загальне уявлення про цей феномен.

References

1. Бех І. Д. Компетентнісний підхід у сучасній освіті. *Вища освіта України. Темат. Вип. : Педагогіка вищої школи: методологія, теорія технології*. Київ : Гнозис, 2009. № 3. С. 21–24.
Bekh, I. D. (2009). Kompetentnisnyi pidkhhid u suchasni osviti [Competence approach in modern education]. *Vyshcha osvita Ukrainy. Temat. Vyp. : Pedagogika vyshchoi shkoly: metodolohiia, teoriia tekhnolohii – Higher school pedagogy: methodology, theory of technology*. Kyiv, Ukraine : Hnozys, 3, 21–24.
2. Беленька Г. В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу: монографія. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Гринченка, 2011. 320 с.
Bielienka, H. V. (2011). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti suchasnoho vykhovatel'ia doshkilnoho navchalnoho zakladu [Formation of professional competence of a modern educator of a preschool educational institution]: monohrafiia. Kyiv, Ukraine.
3. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід : рефлексивний аналіз застосування. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук*. Київ : К. І. С., 2004. С. 45–51.
Bibik, N. M. (2004). Kompetentnisnyi pidkhhid : refleksyvnyi analiz zastosuvannia [Competence approach: reflexive analysis of application]. *Kompetentnisnyi pidkhhid u suchasni osviti: svitovyi dosvid ta ukrainski perspektivy: biblioteka z osvitnoi polityky – Competence approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives: library on educational policy / under the general ed. OV Ovcharuk*. Kyiv, Ukraine.
4. Богуш А. М. Компетентнісний підхід до мовленнєвої підготовки майбутнього вихователя дошкільного закладу. *Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : зб. наук. праць*. Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2010. С. 35–41.
Bohush, A. M. (2010). Kompetentnistnyi pidkhhid do movlennievoi pidhotovky maibutnoho vykhovatel'ia doshkilnoho zakladu [Competence approach to speech training of future preschool educator]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrainskoho derzhavnogo pedagogichnoho universytutu imeni K. D. Ushynskoho – Scientific Bulletin of KD Ushinsky South Ukrainian State Pedagogical University : zb. nauk. prats*. Odesa, Ukraine : PNPU im. K. D. Ushynskoho.
5. Гаврілова Л. Науково-методологічні підходи до аналізу професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти : зб. наук. праць / ДВНЗ «ДДПУ»; гол. ред. проф. С. О. Омельченко; відп. ред. проф. Л. Г. Гаврілова*. Слов'янськ : ДДПУ, 2015. Вип. 2. С. 13.
Havrilova, L. (2015). Naukovo-metodolohichni pidkhody do analizu profesiinoi kompetentnosti maibutnih uchyteliv pochatkovykh klasiv [Scientific and methodological approaches to the analysis of professional competence of future primary school teachers]. *Profesionalizm pedahoha: teoretychni y metodychni aspekty – Teacher professionalism: theoretical and methodological aspects : zb. nauk. prats / DVNZ «DDPU»; hol. red. prof. S. O. Omelchenko; vidp. red. prof. L. H. Havrilova*. Sloviansk : DDPU.
6. Городецкая Л. А. Лингвокультурная компетентность личности как культурологическая проблема : автореф. дис. ... д-ра культурологии : 24.00.01 / Москов. гос. ун-т имени М. В. Ломоносова. Москва, 2007. 48 с.
Horodetskaia, L. A. (2007). Lnhvokulturnaia kompetentnost lychnosty kak kulturolohycheskaia problema [Linguo-cultural competence of a person as a culturological problem]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Moscow, Russia.
7. Давидченко І. Д. Формування лінгвокультурологічної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Слов'янськ, 2018. 359 с.
Davydchenko, I. D. (2018). Formuvannia lnhvokulturolohichnoi kompetentnosti maibutnih vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv [Formation of linguistic and cultural competence of future educators of preschool educational institutions]. *Candidate's thesis*. Sloviansk, Ukraine.
8. Зиновьева Е. И., Юрков Е. Е. Лингвокультурология : теория и практика. Санкт-Петербург : ООО «Изд. дом «МИРС», 2009. 292 с.
Zynoveva, E. Y., Yurkov, E. E. (2009). Lnhvokulturolohyia : teoriya y praktyka [Linguoculturology: theory and practice]. St. Petersburg, Russia.

9. Іонова О. М. Системний та синергетичний підходи. Наукові підходи до педагогічних досліджень : кол. монографія / за заг. ред. В. І. Лозової. Харків : Вид-во Віровець А. П. «Апостроф», 2012. С. 22–81.
Ionova, O. M. (2012). Systemnyi ta synerhetychnyi pidkhody. Naukovi pidkhody do pedahohichnykh doslidzhen [Systemic and synergetic approaches. Scientific approaches to pedagogical research]. Kharkiv, Ukraine : Vyd-vo Virovets A. P. «Apostrof».
10. Маслова В. А. Лингвокультурология : учеб. пособие для студ. вузов. 4-е изд., стер. Москва : Академия, 2010. 204 с.
Maslova, V. A. (2010). Lnhvokulturolohiya [Linguoculturology] : ucheb. posobyе dlia stud. vuzov. 4-e yzd., ster. Moscow, Russia : Akademyia.
11. Савченко О. Я. Компетентнісний підхід як чинник модернізації початкової освіти. *Наука і освіта. Сер. : Педагогіка і психологія : наук.-практ. журн. / Південного наук. центру АПН України*. 2011. № 4. С. 13–16.
Savchenko, O. Ya. (2011). Kompetentnisnyi pidkhid yak chynnyk modernizatsii pochatkovoї osvity [Competence approach as a factor in the modernization of primary education]. *Nauka i osvita. Ser. : Pedahohika i psykhologhiia : nauk.-prakt. zhurn.– Science and education. Ser. : Pedagogy and psychology: scientific and practical journal / Pivdennoho nauk. tsentru APN Ukrainy*, 4, 13–16.
12. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми : підручник. Київ ; Полтава : Довкілля, 2008. 712 с.
Selivanova, O. O. (2008). Suchasna linhvistyka : napriamy ta problemy [Modern linguistics: directions and problems]. Kyiv; Poltava, Ukraine : Dovkillia.

Davydchenko I.

ORCID 0000-0002-3461-6255

PhD in Pedagogical sciences,
Head of the educational department; lecturer of the Department
of Ukrainian Linguistics, literature and teaching methods,
Municipal Establishment «Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy»
of Kharkiv Regional Council
(Kharkiv, Ukraine) E-mail: davidchenkoid@ukr.net

SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL APPROACHES FOR THE FORMATION OF LINGUOCULTUROLOGICAL COMPETENCE OF HIGHER EDUCATION APPLICANTS

The article considers scientific and methodological approaches to the formation of linguistic and cultural competence of higher education students. For students of higher education institutions who have already mastered systemic linguistic knowledge and developed skills of practical literacy to the extent of their personal qualities, the study of linguocultural studies is of great importance. Linguoculturology studies the fixation in language, ethnotexts and discursive practice of spiritual and material culture of the people, ie culturally significant information stored in the collective memory of the people symbolic ways of material and spiritual awareness of the world by a particular ethnic group, reproduced in its ideas, patterns of thinking and behavior. aesthetic values, norms, customs, rites, myths, beliefs, superstitions, everyday life.

The purpose of the article. For each of our chosen theoretical and methodological approaches, a certain specificity of the studied process is revealed, but only their complex complementary implementation gives a general idea of this phenomenon.

The methodology is based on the general principles of philosophy, the basic modern principles of pedagogical science, psychology and reflects the relationship of methodological approaches to the study of the organization of the educational process.

Scientific novelty. Comprehensive implementation of system-activity, competence and culturological approaches contributes to the analysis of the formation of linguistic and cultural competence of higher education as an educational process characterized by multifunctionality and corresponding to the main trends of intercultural paradigm of education, to which we include: translation of normative-value and cultural formation of cultural forms of self-determination and communicative norms of self-realization of the personality of applicants for higher education; ensuring cultural and linguistic identification and the formation of a bicultural personality.

Conclusions. In the process of learning the Ukrainian language it is necessary to form the ability not only to communicate in Ukrainian, but also to develop the ability to characterize the phenomenon of Ukrainian culture, history of its development, place in the world culture, evaluate cultural achievements based on knowledge of historical context. be able to express and justify their own position on issues related to the value attitude to the historical past, or otherwise develop communicative competence.

Keywords: *linguo-cultural competence, applicants for higher education, scientific and methodological approaches, system-activity approach, competence approach, culturological approach.*

Стаття надійшла до редакції 19.02.2021

Рецензент: доктор педагогічних наук, доцент Л. О. Петриченко